

Forn de calç d'en Massana

Subirats

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: A 350 m al sud de la urb. Muntanya Rodona, a la riera dels Vidrers

Coordenades:

Latitud: 41.3708
Longitud: 1.81584
UTM Est (X): 400970
UTM Nord (Y): 4580597

Classificació

Número de fitxa 08273 - 237
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Element arquitectònic
Estil / època: Contemporani
Segle XIX-XX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: El forn de calç està molt envaït per la vegetació, fet que provoca que les arrels de les plantes arrenquin el material de les parets.
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 013A09022
Autoria de la fitxa Josep Anton Pérez
Data de registre de la fitxa: ds., 17/06/2006 - 02:00

Descripció

El forn de calç és una cavitat de forma rodona d'uns tres o quatre metres de diàmetre (impossible accedir a l'interior) excavada en un marge abrupte d'una alçada d'entre cinc o sis metres. A la part superior del marge

resten dues filades de pedres que tancaven el perímetre del forn, de forma circular. Està construït en forma d'olla, de manera que la part més ampla de l'edificació és la zona del mig.

Aquest forn de calç s'ubica sota una pedrera d'on s'extreia la matèria prima pel forn i a prop de les restes de la barraca que servia pels vigilants del forn.

Història

El procés de fabricació de la calç començava a la pedrera, on els homes esmicolaven la pedra i li donaven forma. Un cop trencada la pedra, la transportaven fins a lloc amb una vagoneta i la descarregaven a l'esplanada que hi havia a la part superior del forn. Aleshores, l'interior del forn s'omplia o bé de feixines o de taulons de fusta, que feien la funció de bastida, a una altura d'un metre aproximadament. Després es feia una volta amb les pedres. Aquesta era una operació complicada, que no la sabia pas fer tothom. La volta es començava a aixecar al cim de la banquetta, que era una mena de banc que hi havia al voltant del forn. Quan estava feta la volta, el forn s'acabava d'omplir de pedres de totes les mides fins a dalt de tot. Després es col·locava el que en deien "curull", que era una volta feta de pedres grosses i de grava petita anomenada "replom", en la part superior del forn, per seguidament tapar tots els forats amb calç amarada, deixant solament una corona en la part inferior del curull sense tapar. Al sector de la porta s'hi feia la "davantera", una paret que tapava la boca del forn. En aquesta davantera s'hi deixava un forat, que era per on s'anava tirant la llenya. Quan s'hi començava a fer foc, operació que solia durar entre vuit i deu dies, tot depenia de les mides del forn, sempre hi havia d'estar un home sense parar mai (dia i nit). Per això, rotativament es rellevaven entre ells en torns de tres hores, i anaven d'aquesta manera alimentant el forn. Per a fer una cuita de calç se solien gastar de mil a dues mil feixes de llenya, les quals es dividien en 4 gavells (feixos més petits) per facilitar l'accés amb la forqueta a dins el forn. Per conèixer quan la pedra era cuita s'havia de vigilar el fum negre, però cap al final de l'operació el fum es tornava totalment groguenc i quasi desapareixia. Llavors es tapava totalment la part superior del curull amb calç fins que el foc s'ofegava, per això era constantment vigilat perquè no es tornés a encendre. Un cop apagat el foc, el forn es tapava durant un parell de dies i, en acabat, s'anava per treure la calç i carregar-la als carros. El procés de treure la calç començava per l'obertura de la portella situada en la part inferior del forn. Seguidament i amb una barrina o un pal anomenat "perxa", es feien baixar les pedres de la part superior. A vegades es col·locava una planxa de ferro en l'interior del forn per facilitar la recollida de calç. També, en l'exterior i en la part superior del forn, es feia un forat per qual es burxava amb un ferro les pedres, per fer-les caure i després arreplegar-les. La cocció havia aconseguit fer la calcinació de les pedres calcàries. El carbonat de calç s'havia descompost en òxid de calç i anhídrid carbònic, que era eliminat en estat gasós per la part alta del forn; a l'interior restava l'òxid de calç viva. De mitjana 100 kg de pedra calcària es convertien en uns 46 o 50 kg de calç viva, en forma d'uns terrossos tous i molt porosos. En cada fornada sortien 22 o 23 camions de 6 tones, plens de calç. Finalment s'escurava l'olla, que era el procés de neteja de tota cendra que hi havia a dins el forn. Esteve i Mensa (2002)

Bibliografia

ESTEVE, J.; MENSA, K. (2002): "Els forns de calç", A "Revista de l'Ateneu" n. 37. Ordal.

